

Thu hút nhân lực trẻ làm công tác nghiên cứu khoa học: còn lắm gian nan

Đền thăm Trung tâm Ứng dụng công nghệ sinh học (sở Khoa học và Công nghệ) tại xã Xuân Đường, huyện Cẩm Mỹ những ngày cuối năm 2012. Giữa cái nắng gay gắt ngày đầu mùa khô, thấp thoáng hiện lên màu xanh những khu vườn xen lẫn khu thực nghiệm trên những khung đồi đất đỏ bazan, báo tin hiệu vui mừng cho thấy hoạt động nghiên cứu nơi đây bước đầu đã có hiệu quả. Hình hài một không gian nghiên cứu để ứng dụng công nghệ sinh học (CNSH) hiện đại vào nông nghiệp, môi trường, thực phẩm và y tế theo hướng tạo tiền đề xây dựng và phát triển khu công nghệ cao về CNSH, tiến đến đô thị công nghệ cao trong tương lai đang từng bước hình thành. Góp phần làm nên những thành công bước đầu ấy là sự cống hiến thầm lặng của đội ngũ kỹ sư trẻ. Thế nhưng để có được đội ngũ kỹ sư trẻ “sẵn sàng hi sinh”, gắn bó với công tác nghiên cứu thực nghiệm nơi miền đất ấy vẫn còn không ít gian nan.

*** Những người trẻ mê làm khoa học**

Có tận mắt chứng kiến cuộc sống giữa cái nắng và gió đến rất mặt râm da giữa núi đồi mênh mông, ngút ngát của huyện Cẩm Mỹ mới thấm thía hết những hi sinh, vất vả mà họ - những kỹ sư trẻ đang đối mặt để bám trụ nghiên cứu nơi đây, nhằm cho ra đời những thành quả khoa học phục vụ sự phát triển của tỉnh và cuộc sống con người.

Câu chuyện vui “làm quà” của thạc sỹ sinh học Nguyễn Văn Đa “*ai đi dự đám cưới, sẽ xung phong tự nguyện giặt quần áo cho mọi người trong nguyên tuần*” khiến chúng tôi tò mò. Anh Đa giải thích, có làm như vậy mới tẩy được hết lớp đất vàng ăn sâu vào kẽ tay, kẽ chân mà tự tin trước bạn bè

khi tham gia cuộc vui với bạn. Ở vùng đất cao su này, mùa nắng thì gió thổi rất da rất mặt, bụi đất đỏ bay mù mịt; còn mùa mưa thì đất sinh lầy, bết dính vào tay chân, nhất là với những người làm nghiên cứu suốt ngày làm bạn với đất, với cây.

Nông dân tham quan mô hình trồng dưa lưới trong nhà màng tại Trung tâm ứng dụng CNSH

Nhoèn nụ cười “tắt nắng”, nữ kỹ sư trẻ có cái tên lạ và đẹp Ngô Hồ Hoàng Hạc giới thiệu với chúng tôi những mảng dưa lưới nhà màng xanh tốt đã bắt đầu lún phún ra hoa và kết trái. Quyết định đầu quân tại trung tâm sau khi kết thúc thời gian thử việc, Hoàng Hạc hiện là một trong 6 nữ kỹ sư trẻ nhất đang làm việc tại trung tâm nghiên cứu ở Cẩm Mỹ. Tốt nghiệp ngành Nông học, trường đại học Nông lâm TPHCM năm 2012, sau khi tìm hiểu và biết thông tin tuyển dụng của Trung tâm CNSH, Hoàng Hạc đã quyết định về đây công tác dù biết sẽ gặp nhiều khó khăn.

Bỏ lại những ồn ào, náo nhiệt của đô thị phồn hoa để về làm bạn cùng những mô hình nghiên cứu nơi nắng gió núi đồi quả là điều không dễ dàng với bất cứ cô gái trẻ nào, thế nhưng giờ thì cô kỹ sư trẻ Hoàng Hạc cũng đã quen với cuộc sống ở trung tâm. Bởi nơi đây, “*bên cạnh niềm vui được đem*

tri thức và sức trẻ học tập từ mái trường phục vụ cho quê hương. thì em cũng nhận được sự động viên rất nhiều từ những anh chị đi trước”, Hoàng Hạc chia sẻ. Hiện Hoàng Hạc được trung tâm phân công phụ trách theo dõi mảng đề tài nghiên cứu thực nghiệm trồng dưa lưới trong nhà màng. *“Đây là vinh dự của em bởi nếu mô hình thành công, nhân rộng sẽ mang lại hiệu quả cho bà con nông dân rất nhiều”,* Hoàng Hạc cho biết.

Ở đây, suốt ngày đối diện với nắng gió nên “da em không trắng, dáng em cũng không xinh”, chỉ có lòng đam mê khoa học như thử thách cùng với nắng gió. Nước da đen nhem cùng nụ cười giòn tan khiến cho chúng tôi vô cùng ấn tượng cùng nữ bác sỹ thú y trẻ Lê Thị Nga. Gắn bó với trung tâm CNSH của tỉnh khi vừa mới tốt nghiệp ngành Bác sỹ thú y, đại học Nông Lâm. Công tác tại đây, Nga đang giữ vai trò khá quan trọng vì có trách nhiệm theo dõi, chăm sóc cho đàn chồn mới đưa về trung tâm theo đề tài *“Xây dựng mô hình nuôi chồn sinh thái tại xã Cẩm Đường huyện Cẩm Mỹ tỉnh Đồng Nai”*.

Hiện lứa chồn đầu tiên đã được đưa về đây chăm sóc nhưng do sự thay đổi về nhiệt độ, khí hậu, thổ nhưỡng nên Nga phải theo dõi sát sao. *“Chồn là thú tự nhiên, khi thay đổi môi trường sống, chúng rất dễ bị stress và bị bệnh. Đặc biệt đây lại là lứa đầu tiên, chưa có kinh nghiệm nên càng phải cẩn trọng. Ban đầu em cũng lo lắng nhưng giờ thì đã bắt đầu quen rồi”,* Nga cười trong tréo lý giải. Nhìn cô không quản ngại cái nắng rất mặt, tỉ mỉ quan sát biểu hiện của chồn nuôi trong những chiếc chuồng nhỏ, chợt trong mỗi người chúng tôi dâng lên cảm giác khó tả.

Là một trong những người đầu tiên về đây công tác, kỹ sư Phạm Thị Hoa được xem như chị cả trong số những nữ kỹ sư trẻ tại đây. Hiện chị Hoa

phụ trách mảng đề tài “Xây dựng mô hình sản xuất nấm theo hướng VietGap tại huyện Cẩm Mỹ tỉnh Đồng Nai”. “*Mê nấm nên quyết định về đây làm việc thôi*”, chị nhìn tôi cười, giải thích đơn giản. Không như những bạn trẻ mới ra trường còn độc thân, chị Hoa đã có gia đình. Chồng công tác tại TPHCM, con nhỏ nên phải gửi ông bà ở Bình Thuận. Gác chuyện riêng, chị dành hết tình yêu cho những bào nấm đã bắt đầu mang lại kết quả khá khả quan.

Nước da đen vì nắng gió, chị cười cho biết, “*dù có sự quan tâm rất nhiều từ các cấp lãnh đạo, đặc biệt là sở KH&CN nhưng vì trung tâm mới đi vào hoạt động nên cũng còn thiếu thốn đủ thứ. Nhưng vượt lên trên những khó khăn đó, anh chị em luôn động viên nhau cùng bước tới. Bởi chỉ nghĩ đến ngày thành quả nghiên cứu được phổ biến rộng rãi, giúp người nông dân làm ra sản phẩm chất lượng cao, đời sống khấm khá là vui lắm rồi.*”

Quần xắn tới đầu gối như một nông dân thủ thiệt, chỉ tay về khu thực nghiệm trồng lan, chuối già lùn, dưa lưới... đã bắt đầu cho kết quả, Kỹ sư Ngô Quang Hường, Phó trưởng phòng hành chính tổng hợp cười tươi rói: “*làm ở đây thì không được nghĩ đến nhan sắc vì suốt ngày phải ra nắng để theo dõi tiến độ phát triển của cây trồng. Kịp thời nắm bắt và điều chỉnh chế độ chăm sóc cho phù hợp. Vì đang là mô hình trồng thực nghiệm nên chế độ chăm sóc càng phải tỉ mỉ, không dám lơ là*”. Hiện tại, bám trụ nghiên cứu ở nơi đây có 18 nhân viên trong đó hầu hết là kỹ sư nông nghiệp và 1 thạc sỹ. Vừa làm công tác quản lý, vừa nghiên cứu nên anh vẫn phải đi về như con thoi giữa văn phòng tại Tp. Biên Hoà và Trung tâm nghiên cứu ứng dụng ở huyện Cẩm Mỹ. Kỹ sư Ngô Quang Hường chia sẻ, đa số anh chị em gắn bó với trung tâm bởi lòng yêu nghề, đam mê khoa học và mong muốn đem tri thức giúp ích cho đời.

*** Thu hút cán bộ trẻ nghiên cứu: còn không ít gian nan**

Là chia sẻ và cũng là nỗi trăn trở của Thạc sỹ Nguyễn Thị Hoàng, Giám đốc Trung tâm Ứng dụng CNSH khi đề cập đến vấn đề thu hút, xây dựng nguồn nhân lực trẻ ổn định cho công tác nghiên cứu.

Nhạc sỹ Trần Long Ân từng viết *“Ai cũng chọn việc nhẹ nhàng, gian khổ sẽ giành phần ai”* quả đúng với những người trẻ đang làm nghiên cứu nơi đây. Họ đã chấp nhận bỏ lại đằng sau những thú vui của cuộc sống phồn hoa nơi phố thị để về làm bạn cùng trời mây, cây cỏ, bùn đất sinh lầy. Thế nhưng không phải ai cũng có thể gấn bó để đi hết con đường. Do đặc điểm là nơi nghiên cứu khoa học thực nghiệm bước đầu nên Trung tâm CNSH được đặt khá xa và tách biệt hẳn với khu dân cư.

PGS.TS Phạm Văn Sáng, Giám đốc sở KH&CN và đoàn công tác Bộ KH&CN làm việc tại Trung tâm Ứng dụng CNSH.

Đeo đuổi niềm đam mê nghiên cứu bởi những kiến thức đã được học, kỹ sư Lê Quốc Vương đã phải “bỏ bê” cả gia đình về nơi đây lập nghiệp. *“Ban đầu vợ không đồng ý, phải cố thuyết phục mãi nàng mới chịu chấp nhận theo về đây bởi cô ấy đang có công việc ổn định ở thành phố”*, anh Vương cười cho hay. Hiện vợ anh Vương đang công tác tại công ty cao su

gần nơi anh làm việc. Thế nhưng không phải ai cũng may mắn nhận được sự thông cảm và chia sẻ, hậu thuẫn từ gia đình như anh Vương. Trong chuyến công tác về Trung tâm vào cuối năm 2013, tôi được biết chị Phạm Thị Hoa đã nghỉ việc bởi không thể vượt qua áp lực từ gia đình dù chị vẫn còn rất yêu công việc nghiên cứu.

“Com áo không đùa với khách thơ”, không chi phải vượt qua chính mình bởi khoảng cách xa xôi, cách trở, những người trẻ nghiên cứu nơi đây cũng đang phải đối mặt với vấn đề hết sức đời thường “com áo gạo tiền” bởi đồng lương viên chức ít ỏi. Bà Nguyễn Thị Hoàng, Giám đốc Trung tâm thừa nhận, “với đội ngũ cán bộ viên chức hiện nay, lương trả theo ngạch bậc của nhà nước thì mỗi em ra trường vài ba năm cũng chỉ khoảng 3-4 triệu đồng/tháng, với những em mới ra trường còn thấp hơn. Còn nếu công tác lâu năm và đang theo dự án, đề tài thì có phụ cấp thêm nhưng cũng không đáng kể”. Điều này gây không ít khó khăn cho việc giữ chân nhân tài cho trung tâm. Bởi mức lương này với những người chưa có gia đình đã khó, với người có gia đình còn khó khăn hơn rất nhiều. Trong khi đa phần viên chức làm việc có gia đình ở đây đều đang phải ở nhà thuê. Nếu làm phép so sánh đơn giản lương ban đầu của 1 bác sỹ thú y mới tốt nghiệp ra trường về làm việc tại doanh nghiệp với lương một bác sỹ làm việc nơi đây sẽ thấy họ khó khăn biết nhường nào. Lương thấp, điều kiện làm việc xa xôi là lí do khiến không ít người đã nghỉ việc sau một thời gian làm việc có kinh nghiệm.

Chị Hoàng cho biết thêm, hiện trung tâm có 27 công chức, viên chức trong đó có 6 thạc sỹ, còn lại đều là kỹ sư; nhưng trực tiếp theo dõi các đề tài/dự án ở Cẩm Mỹ thì khoảng gần 20 người. Trong giai đoạn đầu tạo dựng cơ sở hạ tầng cho trung tâm nghiên cứu hiện nay, Sở KH-CN cũng đã hoàn thiện hệ thống nhà công vụ làm nơi ăn, nghỉ cho đội ngũ làm việc ở đây

song vẫn còn rất nhiều khó khăn, thiếu thốn. Hệ thống nhà công vụ mới chỉ đáp ứng được đội ngũ viên chức độc thân, còn lại có gia đình thì phải thuê nhà ở bên ngoài, cách trung tâm chừng 5-6 cây số.

Dù điều kiện nghiên cứu ổn định nhưng khi đời sống khó khăn cũng làm không ít người chùn bước. Việc thu hút nguồn nhân lực chất lượng cao của Trung tâm đang gặp phải rất nhiều khó khăn bởi theo thống kê của chương trình Tổng thể đào tạo phát triển nguồn nhân lực của tỉnh trong giai đoạn 2011-2015 cho thấy, lực lượng tham gia chương trình đào tạo sau đại học ngành khoa học Nông nghiệp chỉ chiếm tỷ lệ khá khiêm tốn 2,62% tổng số người tham gia. Và theo đánh giá của tỉnh, chương trình vẫn chưa hình thành được đội ngũ chuyên gia đầu ngành ở những lĩnh vực mũi nhọn trong đó có CNSH.

Để xây dựng đội ngũ cán bộ nghiên cứu có chất lượng về mặt lâu dài và động viên đội ngũ cán bộ, viên chức gắn bó với công tác nghiên cứu, không chỉ mở rộng kênh tuyển dụng bằng cách liên kết với các viện, trường có đào tạo kỹ sư ngành nông nghiệp. Ban giám đốc Trung tâm CNSH còn tạo điều kiện hỗ trợ cho đội ngũ cán bộ, viên chức đi học nâng cao trình độ. Hiện Trung tâm đang có 2 nghiên cứu sinh và 7 viên chức theo học cao học. Đồng thời khuyến khích những người nghiên cứu trẻ có sáng kiến đưa giống cây mới vào nghiên cứu ứng dụng *“vừa để xây dựng môi trường nghiên cứu khoa học chuyên nghiệp, vừa giúp cán bộ trẻ có thêm kinh nghiệm và tạo cơ hội tăng thêm thu nhập từ sản phẩm khoa học sau thu hoạch”*, chị Hoàng nhân mạnh.

Rõ ràng, để xây dựng Trung tâm vững mạnh tạo tiền đề cho Khu công nghệ cao chuyên ngành CNSH sau này vẫn còn rất nhiều việc phải làm; mà

quan trọng nhất vẫn là chính sách thu hút nguồn nhân lực phù hợp. Và rất cần những bàn tay, khối óc sáng tạo từ đội ngũ kỹ sư trẻ yêu nghề. Chia tay trung tâm khi trời dửng bóng, từng cơn gió lúa ào ạt làm thổi tung từng đợt bụi đất đỏ ven đường, phóng tầm mắt ra xa quan sát màu xanh sự sống đang nảy nở, lòng tôi chợt thấy ấm lạ và dâng lên niềm tin vào những điều tốt đẹp cho tương lai trên mảnh đất Đồng Nai hiền hoà.